

Vestnik

»MESSENGER« GLASILO SLOVENCEV V AUSTRALIJI

“Registered by Australian Post —
Publication No. VAW 1215”
CATEGORY A

LETNIK 35

ŠTEVILKA 1 in 2

JANUAR/FEBRUAR 1990

Slovenija Moja dežela.

Nastopilo je novo desetletje. Nekateri smo ga pričakali v polni dvorani slovenskega društva Melbourne ob prijetnih zvokih zabavne glasbe "Slovenia Kvintet", glasba katera se je sicer ta večer poslovila od nas, ker so se fantje podali v pokoj. Pravijo, da si želijo mirnejšega življenja v krogu svojih družin. Razumljivo je. Po tolikih letih neprestanih obveznosti je počitek zares zaželen, tega se zavedamo še posebno društveni delavci, vendar upamo, da bo to samo nekako podaljšani dopust, ter se bodo fantje kar kmalu spet podali na oder pri enem ali drugem slovenskem društvu. Med tem časom si pa fantje kar oddahnite, sicer vas bomo udeleženci zabav zelo pogrešali.

Kako pa naše slovenske organizacije? Kaj nas čaka v novem desetletju? To bo nekako odločilno. Vprašanje je, ali bomo današnji delavci vztrajali še 10 let ali ne? Je naša tukaj odrasčajoča mladina dovolj zavedna, da bo nadaljevala naše delo, če ne, bodo vsa ta naša zemljišča s prekrasnimi zgradbami ob koncu drugega tisočletja res le še spomenik. Pereče vprašanje z zelo zapletenim odgovorom. Ko se oziram po publiku ob številnih prireditvah opažam vse manjšo udeležbo in vse več le starejših ljudi. Kje ste vsi vi mlajši, ki kateri ste naša bodočnost.

Moram priznati, da je bila edina izjema 35 letnica slovenskega društva Melbourne. Nadvse presenečil me je vaš

takratni obisk, tako starejši in mlajši. Takih obiskov si želimo še in še.

Največja prireditev v tem letu bo verjetno drugi slovenski tabor na 'moomba weekend' 10. in 11. marca, tokrat na zemljišču SDM, organiziran potom sveta slovenskih organizacij Victorije. Načrti so veliki, pričakujemo veliko skupnega sodelovanja v športnih panogah, na kulturnem polju, kot pri vseh pripravah in pri udeležbi rojakov štrom Victorije in izven.

Slovenci smo majhen narod, ostanimo složni. Pomembno in značilno je, da sodelujemo in, da se udejstvujemo prireditev raznih slovenskih organizacij in klubov.

Slovenci v domovini še verjetno nikoli niso bili tako združeni kot prav sedaj, posebno pa še v povojni zgodovini, ko prestopajo v demokracijo, to kar mi uživamo v Avstraliji že vsa leta in zaradi česa je marsikateri zapustil svojo ljubljeno domovino. Leto 1990 je izredno pomembno za Slovence doma kot po svetu. Ostanimo en narod, ne glede kje živimo, naj naše korenike živo vzkljijejo tudi na avstralskih tleh.

V naslednjih mesecih bomo posebno združeni z rojaki v domovini in po svetu, ko se pripravljajo na prve svobodne demokratične volitve v povojnem času. Združeni bomo sledili dogodkom in končnemu rezultatu.

NEODVISNO GLASILO
SLOVENCEV V AVSTRALIJI

P.O. Box 56,
ROSANNA. VIC. 3084.
TEL: 459.2163

LASTNIK - PUBLISHER
SLOVENIAN ASSOCIATION
MELBOURNE
P.O. Box 185
ELTHAM. VIC. 3095.

Uredil - Edited by Editorial Committee:
Anica Markič, Peter Mandelj, Vasja Čuk,
Jana Lavrič, Milena Brgoč.

Upalni Odbor:
Peter Mandelj (Administracija), Vasja Čuk
(Tehnično izoblikovanje), Jana Lavrič
(Knjigovodstvo in korektura),
Milena Brgoč (Odprava), Anica Markič
(Dopisovanje), Sandra Knel (English
Section).

Redni dopisovalci:
Ivan Lapuh, Helena Leber, Ivo Leber,
Marjan Peršič, Anica Markič, Marjan
Lauko in Stanka Gregorič.

Tisk - Printed by:

D. and D. PRINTING
Cena izvoda - Price: 2 dol. per copy.
Letna Naročnina - Annual:
Australia - 20 dol.
Overseas - 32 dol.

Vaše prispevke posiljite najkasneje do 5.
v mesecu. Rokopisov in nenaročenih
fotografij ne vračamo. Za podpisane
članke odgovarja pисец sam.

NOVI ČLAN SDM

Članstvu slovenskega društva Melbourne se je pridružil g. Vinko Marn in družina. Gospod Marn je vodja radijske postaje 3ZZZ, katere lahko slišite vsaki torek popoldne med četrtto in peto uro. Družini Marn izrekamo: dobrdošli!

Na zadnji letni skupščini je bilo sklenjeno, da vsi otroci, sicer mladina, članov SDM lahko postanejo člani brez pristopnine, plačajo le letno članarino katera znaša 55 dol, to velja do naslednjega skupščine. Dajte svoji mladini malo pobude da se včlani.

BALINANJE V PLANICI

V soboto 27. januarja smo se zbrali balinarji v velikim številu na zemljišču slovenskega društva Planica. Pomereli smo se za pokal uradne otvoritve novo pokritega balinšča.

Tekmovanje je potekalo dva dni. Skupno se je odzvalo 42 ekip in končni rezultati so bili sledеči:

Zenske:

1. S.D. Triglav (Sydney)
2. S.D. Canberra
3. Istra Social Club
4. S.D. Sydney

Moški:

1. S.D. Planica
2. S.Z. Geelong
3. Istra Social Club
4. S.D. Canberra

POVABILO K ČIŠČENJU HRIBA

Dragi člani SDM, napisam vas, da se nam pridružite v nedeljo 25. februarja in v nedeljo 4. marca k delavni akciji, da spet skupno počistimo naše zemljišče v pripravo na slovenski tabor 10. in 11. marca. Pričakujemo veliko število gostov. Čiščenju bo, kot običajno, sledil B.B.Q.

Kati Hartner in Andrej Fistrič (st.)
(Marija in Jožef)

MIKLAVŽEVANJE IN BOŽIČNICA

Lep popoldanski koncert so ponovno pripravili naši kulturni delavci. Nekaj točk je bilo ponovljenih s koncerta obletnice društva, nekaj pa dodanih novih točk bolj primernih za pripravo na Božič in seveda obisk Miklavža kateri je obiskal vse tiste ki ste bili pridni skozi leto.

Prav lepa hvala organizatorjem in vsem nastopajočim. Vaša požrtvovalnost je zelo cenjena.

TUJCU LE SLUGE

Svetlo pomladansko sonce je zlatilo široko Krško polje in ogrevalo četverico golobradih mladeničev, ki so utrujeni ležali na še od jutranje rose mokri travi in s strahom opazovali nemška vojna letala, ki so se kot velike črne muhe lovila po sinjem nebu.

Bilo je v velikonočnem tednu leta 1941. Mladi fantje so bili doma iz ljubljanskega predmestja Šiške. Bil sem eden izmed njih, prestrašen, neprespan, razčaran in obupan. Saj bodočnost se nam je kazala črna in grozljiva. A še pred nekaj dnevi pa smo se, vsi navdušeni, priklicili tisočem ljubljanske mladine, ki se je prostovoljno ponudila tedanji jugoslovanski vojski, da pomaga braniti domovino proti nemško-italijanskemu napadu. Ob petju koračnic in vzklikanju smo takrat, med špalirjem domoljubnih ljubljjančanov korakali proti železniški postaji. Tam so nas vkrcali na poseben vlak, sestavljen iz živinskih vagonov ter nas preko Novega mesta in Karlovca pripeljali v Zagreb, v vojašnico ob Savskem kilodvoru. Tu pa se je končalo naše navdušenje, ko so prišle novice, da so nemški tanki že v mestu in, da je bila proglašena neodvisna hrvaška država.

Edino navodilo, ki smo ga prejeli od naše komande je bilo: Bežite!

Preko visoke ograje vojašnice smo jo obrali proti Savi in preko Save, proti Brežicam. Proti domu, proti Ljubljani, kar peš, brez nahrbtnikov, brez vsega.

In tako smo tisto jutro, po celonočni hoji, neprespani, lačni in utrujeni polegli v travi. Ne vedoč kaj nas čaka smo hoteli samo eno: Domov! Domov! V Ljubljano, k staršem, potem pa bo že kako.

Po kratkem odmoru in zajtrku, ki je obstojal iz par koščkov čokolade in zdrobljenega prepečanca, smo se podali naprej. Sprva kar počez preko polja, ob Savi. Ta nam je bila potokaz. Cest smo se izogibali, kajti bali smo se pobegli vojakov, ki so nam že po potu v noči grozili z obračunom, češ, da smo ljubljanski študenti krivi, da je prišlo do vojne.

Sv. Miklavž z "angeli"

Starejši in mlajši so skupaj zapeli "Sveta Noč" ob priliki Božičnice pri S.D.M.

Končno smo se le morali podati na cesto, kajti dolina se je zožila. Kmalu smo naleteli na dobrodušnega kmetiča, ki se mu je zasmilila naša utrujenost in mladost ter nam je zato ponudil, da prisedemo k njemu na lojtrski voz, s katerim se je vračal na svojo kmetijo. Bil je zgovoren možkar. A na bodočnost je gledal drugače kot mi.

"Zdaj nam bo dobro, ko bodo prišli Nemci. Saj po kulturi so oni naši bratje, ne pa ušivec z juga", tako nekako nam je pojasnjeval svoje mišljenje, potem ko smo ga prepričali, da smo bili navzlic naši mladosti nasilno mobilizirani. Povedal nam je, da doma še vedno hrani sliko ravnega avstrijskega cesarja in, da jo bo obesil pred hišna vrata ko bodo prvi nemški vojaki prišli v njegovo vas.

Nekje med Sevnico in Vrhovim smo zagledali prve nemške vojake – po njegovem: naše kulturne brate. Dva motocikla s strojnico na prikolici sta nam pripeljala nasproti. Iz rdečeličnega obraza pod čelado so zarjovele tuje besede. Naš voznik se je ustrašil. "Jezus, Marija kaj je rekel. Saj vi ste ga gotovo razumeli ko ste studentje." Ves se je tresel od strahu. Pojasnili smo mu, da se mora s svojim konjem in vozom umakniti na stran ceste in tako napraviti mesto za nemško motorizirano kolono ki prihaja.

Ta prigoda mi je prišla na misel ko sem pred par dnevi gledal in poslušal novice iz Berlinja. Razrušen zid in prav možno zedinjenje obeh Menčij. Spomnil sem se vsega trpljenja, katerega so našemu slovenskemu narodu prinesli ti naši kulturni bratje, kot jih je imenoval preprost slovenski kmetič v svoji naivnosti. Množične izselitve, prenapolnjeni zapori, krvolocnost Gestapa, ubijanje talcev, mobilizacija naših mož in fantov, koncentracijska taborišča in še, in še.

In bog ve kakšna usoda je doletela našega kmetica, ki se je tako veselil svojih "kulturnih bratov". Je li preživel vojno in njo povezano kravno revolucijo?

Danes ko razburkani valovi ljudskih množic pretresajo državne sisteme in meje po Evropi in ko tudi v naši stari domovini iščejo različne izhode iz gospodarske in politične zagate je prav da se spomnimo nazaj na tiste dni, ko je slovenski narod bil na tem, da bo fizično popolnoma iztrebljen ako bi zmagal nemški nacizem.

Nikakor ne smemo pozabiti te nevarnosti in ne smemo se povsem zanesti na to, da so sedaj drugi časi. Razlike med narodi so in bodo tudi vedno ostale. In te razlike bodo na en ali drugi način vplivale na medsebojna razmerja pri katerih bo močnejši vedno stremlj, da si podredí šibkejšega.

V stari domovini, ko se zoperstavljajo navalom z juga, bi morali imeti vedno pred očmi, kako so se pred mnogimi stoletji karantanski knezi obrnili na Bavarse, da jim pomagajo proti Obrom. Bavarci so sicer prišli na pomoč, a nikoli niso prav odšli. Posledica tega: ponemčenje slovenskega Korotana. Danes je ustoličenje slovenskih vojvod in Gospodskem polju pojasnjeno z napisom, ki je na starodavnem vojvodskem prestolu na nemščini in podan z nemškega vidika. Velik napis v nemščini na gradu v Grazu pa še danes pokazuje kako neutenjen je nemški apetit za Spodnje Štajersko.

Slovenci se bomo obdržali le ako bomo složni, ako bomo delali zase in postopali v vseh odnosih z drugimi narodi kot enakopravna celota. Vsem in povsod moramo jasno povedati in dokazati, da kot narod ali posamezniki nastopamo le kot Slovenci. Da se nikoli več ne bomo hlinili, se ne pustili potujčevati ali vdinjati tujcu za hlapca. Naš ali pa tudi Moj dom naj nam bo kot posamezniku mnogo več vreden kot tujčeva palača, kajti v svojem domu bom govoril svoj jezik, prepeval svoje slovenske pesmi in gojil našo slovensko tradicijo. V tujčevi palači pa bom cenjen, le dokler jim bom koristen, pa še takrat le kot sluga ali pa janičar, pa naj se tako gladko klepečem tujcev jezik in se proglašam za njegovega kulturnega brata. Naša slovenska kultura je na zadostno veliki ravni, da se nam ni treba podrejati tuji.

Marijan Peršič

Sožalje Franku Tomažič mlajšemu ob prerani izgubi zakonske družice, Cheryl, ki je po dolgotrajni bolezni v miru zaspala in se zavedno poslovila od svojega mladega moža, po komaj tri letnem zakonskem življenju.

Sožalje tudi drugim sorodnikom.

TABORI – NEKDAJ IN DANES

RADIO 3EA NA NOVEM NASLOVU

Še v Prešernovem času je bilo ime Kranjec istoznačica za poimenovanje Slovenec za pripadnika slovenskega naroda se je ustalilo šele v drugi polovici prejšnjega stoletja namesto poimenovanju po pokrajinhah Štajerc, Korošec, Kranjec, Primorec itd. Iz prebivalcev avstrijskih krovov smo postali narod. Slovenska narodna zavest je rastla postopoma. Po večjih krajih so začeli ustanavljati čitalnice, ki so postale shajališča meščanov na čitalniških večerih z gledališkimi ali pevskimi nastopi.

Pomembnejši od čitalnic so bili ljudski tabori, množična zborovanja pod milim nebom, značilna za sedemdeseta leta prejšnjega stoletja. Tabore je omogočil zakon o zborovanju, ki ga je izdal Dunaj 15. nov. 1867. Pomenil je konec Bachovega absolutizma in začetek parlamentarizma v starri Avstriji.

Tabori so bili politični shodi, na katerih so zborovalci javno izpovedovali svoje politične predloge in postavljali zahteve in resolucije po spremembah v nacionalnem življenju avstrijskih narodov. Prvi tabor je bil v Ljutomeru 9. avgusta

1868, v naslednjih skoraj treh letih pa je bilo prirejenih še skupno 18. Največji tabor je bil v Vižmarjih pri Ljubljani, ob Savi, pod Šmarno goro 17. maja 1869.

Sedanji premiki v Sloveniji na poti k demokraciji v pravem smislu besede in želje po samoodločjanju so prav tako rezultati različnih zborov in gibanj, današnjih modernih taborov.

Tudi Slovenci v Avstraliji čutimo potrebo po združevanju in ohranjanju narodne zavesti. Čeprav živimo v Avstraliji, daleč od rojstne domovine, ne smemo pozabiti, da smo Slovenci.

Pred dvema letoma je bil organiziran prvi slovenski tabor v Avstraliji. Na zemljišču Slovenskega društva Melbourne v Researchu pri Elthamu pa bo v soboto 10. marca in nedeljo 11. marca letos prirejen drugi slovenski tabor v Avstraliji.

Podrobnejše informacije o tej prireditvi pa vam bomo posredovali v naslednjih torkovih oddajah Radia 3ZZZ med četrto in peto uro popoldne.

Vinko Marn

DRUGI VSESLOVENSKI TABOR V AVSTRALIJI

Ponovno je pred nami velik dogodek, drugi Vseslovenski Tabor v Avstraliji, ki se bo vršil v dneh 10. in 11. marca tega leta na izzrebanem mestu – zemljišču Slovenskega društva Melbourne, 82 Ingams Road, Research - Eltham.

Vse slovenske organizacije pod okriljem Sveta Slovenskih organizacij Viktorije in s sodelovanjem ostalih slovenskih skupnosti po Avstraliji bodo ponovno odprle slovensko narodno zakladnico in predstavile naš kulturni doprinos naši novi domovini Avstraliji. Poleg številnih naših rojakov, ki bodo prišli iz vseh krajev Avstralije, bodo prisotni na tem slovenskem festivalu tudi mnogi drugi gosti ter uradni predstavniki avstralskih ustanov.

Kot smo že v preteklosti dostikrat občudovali delo in sposobnost pridnih rok naših rojakov, bomo tudi tokrat pokazali naš doprinos na tej oddaljeni peti celini, ko bo zopet zaživel naša "Majhna Slovenija".

Dostikrat govorimo o Slovencih kot majhnem skromnem narodu, vendar nam dejstva dokazujojo, da so med nami skriti talenti, ki ob vseh pomembnih prilikah pridejo do izraza z nepričakovanimi sposobnostmi. Vsi ti rojaki Vam skupno z društvenimi delavci, ki že dolga leta ohranjajo naše slovenstvo v tujini, poskušajo prikazati del naše dežele, ki smo jo zapustili že pred leti.

Slovenci smo lahko srečni, ker smo lahko prinesli svoje izročilo na to oddaljeno peto celino in si znali ustvariti nove, zavidanja vredne domove.

Poleg številnih kulturnih in razvedrilih prireditv po naših društvtih, prireja tokrat Svet Slovenskih Organizacij v Viktoriji z zopetnim sodelovanjem vseh slovenskih društev že drugi Vseslovenski festival v Avstraliji. Prisrčno vabljeni na 10. in 11. marca med nas.

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ VIKTORIJE

Po dolgih letih delovanja se je končno zgodilo. Radio 3EA je 18. novembra letos zapustil stare prostore v Bank Street in se preselil v novo zgradbo MELBOURNISKEGA BALETNEGA CENTRA....

Radio 3EA je pričel svoje delovanje pred petnajstimi leti in to v prostorih Chapel Street, South Yarra, na pobudo takratnega pooblaščenca za etničke skupnosti AVSTRALIJE (Commissioner for Community Relations for Australia) Al Grassby-ja.

Takratno prvotno število jezikovnih skupin ali skupin, ki so pravzaprav takrat začele oddajati v tujih jezikih, je bilo zelo majhno proti današnjim. Niti deset, v primerjavi z današnjimi 52. jezikovnimi skupinami. Takrat smo Slovenci oddajali dve ure na teden v sklopu jugoslovanskih skupin.

Po nekaj časa oddajanja smo se preselili v centralno Armstrongovo zgradbo v doljni Bank Street in po dveh letih v 35 Bank Street, South Melbourne.

Vendar se je zgodovina slovenske besede oziroma pesmi na australiskem etru pričela že dosti let poprej. Prvič smo zaslišali slovensko pesem "JAZ SEM SI PA NEKAJ ZMISLIL" že leta 1953 na radiu 3XY v sklopu programa "Marigny cold wave", ki je naznanil tudi v slovenščini sedanji slovenski napovedovalec. Po prelomnici enega leta je Frank Slovenec zapel slovensko "Slovenski smo fantje pri Drav'ci doma" v oddaji "Pokaži kaj znaš".

Po dvajsetletnem premoru pa smo ponovno pričeli z prvo redno slovensko oddajo in to petnajst minutno na radiu 3ZZZ, v sklopu ABC. V zadnjih letih lahko prisluhnemu slovenskemu oddajem, poleg radija 3EA, na 3CR in 3ZZZ, z zadovoljstvom pa lahko zabeležimo dejstvo, da smo Slovenci pritisčov številnih narodov. Veliko kritike in dolge ure sestankov in posedanja po zakajenih prostorih, ter pogajanja smo preživeli. Moč nam je dajala zavest da smo vsa

leta, posebno prva, ki so bila dolgoletno popolnoma brezplačna in najtežja s pomočjo SLOVEŃSKIH ORGANIZACIJA in posameznih napovedovalcev vstrajali vse do danes.....

V vseh jezikovnih skupinah so napovedovalci prišli in odšli, celo za vedno skozi vso to dobo, nekatere jezikovne skupine so zaradi trenj in nerazumevanja bile prekinjene za daljšo dobo ali celo izgubile svoj radijski čas. Tudi naša slovenska pot radijskih napovedovalcev ni bila gladka, vendar lahko rečemo, in to z zadovoljstvom, da smo vstrajno prekoračili zapreke in reševali vmesne neprijetnosti z prevarnostjo, vkljub da nas nekateri smatrajo za "neotesane neizobražence". Ponosno si lahko položimo roko na srce – kdor dela, ta samo lahko dela napake – kakor jih brezdomno delamo tudi mi.

Ob tej priliki se zahvaljujemo vsem sodelavcem – napovedovalcem – dopisovalcem – predvsem pa slovenskim organizacijam za pomoč in podporo skozi vsa ta leta. Izražamo samo željo, da bi se vsi naši rojaki, tako poslusalci kot naš narod na splošno zavedali pomena vstrajnosti, razumevanja in medsebojnega sodelovanja. Samo tako bomo lahko skupno in konstruktivno ohranjali našo kulturo, ustvarjali medsebojni mir in končno želi sadove našega truda.

Za vse informacije se lahko obrnete na naš novi naslov –

SBS Radio 3EA,
Level 4, 2 Kavanagh Street,
South Melbourne. 3205.
C/- Slovenian Language Program –
ali pa –

P O Box 294
South Melbourne. 3205.

Tel: 612.2525 ali 612.2516

Helena Leber

Sasha Eric Photography

agent for Diamond Valley
Prestige Car Hire

267 HIGH ST, PRESTON, 3072 480 5360

DRUGI

SLOVENSKI TABOR

SECOND SLOVENIAN FESTIVAL

V

AVSTRALIJI

SLOVENSKO DRUŠTVO MELBOURNE

82 INGRAMS ROAD, ELTHAM

10th – 11th March, 1990

Prireja in vabi – Organised by:

COUNCIL OF SLOVENIAN ORGANISATIONS IN VICTORIA

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ V VIKTORIJI

SOBOTA – 10. marca

- 9.00h – Pričetek športnih tekmovanj
- 10.00h – Služba božja
- 11.00h – Domače melodije
- 11.30h – Dobrodošlica - Peter Mandelj, predsednik Sveta Slovenskih Organizacij Viktorije
  - Nagovor - Hon. A. McCutcheon, Minister za Etnične zadeve Viktorije
  - Nastopi slovenskih folklornih skupin
  - Prosta zabava ob stojnicah z domačo hrano in raznimi zanimivostmi, nadaljevanje športnih tekem
- 18.30h – Koncert slovenskih pevskih zborov
- 20.00h – Ples ob zvoki ansambla "Karantanija"

SPONSORS:

ADRIATIC TRAVEL CENTRE - KOSTA PAVLOVIČ
AGNES JEWELLERY
D and D PRINTING

NEDELJA – 11. marca

- 8.00h – Nadaljevanje športnih tekmovanj
- 9.00h – Razstava slikarskih in ročnih del, peciva, lovskih trofej, prikaz delovanja slovenskih društev
- 10.00h – Pokaži kaj znaš – Glasba, beseda in petje
- 13.30h – Nagovori ob zaključku tabora - Razglasitev tekmovalcev v športnih tekmovanjih - Rezultati tombole
  - Veselo rajanje do večera

(Dostop na zemljišče in plesišče – prostovoljni prispevki)

J. MAJOR GROVEDALE AUTO SERVICE

STAN MLINAR

JOHN ZEMLJIČ

THE BENSON AND HEDGES COMPANY

KRATKA ANALIZA SLOVENSKEGA EKSILA – POLITIČNEGA VODSTVA V ZDMOSTVU IN RAZLOG ZA USTANOVITEV SVETOVSNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA

(Dr. Zlatko A. Verbič)

Razlage o političnem delovanju ter njegovim vodstvom, kakor tudi problemih nanasajoč se na slovensko zdomsko problematiko, prihaja v cirkulacijo. Zanimivo je prebirati razlage o kopici političnih problemov in nasvete za njihovo efektivnost če ne rešitev s strani voditeljev političnih Zdomskih strank (2. Nov. in 11. Dec. 1989). Zanimivost razlag je v tem, ker se dotikajo vprašanj kot so: Kaj je POLITIKA? (1) in kaj je POLITIČNA STRANKA? (2) – kdo naj predstavlja koga? – (mišljena je Zdomska Slovenija) Kakšne dolžnosti naj imajo posamezniki? – kakšno usmeritev dela in namen naj ima Svetovni Slovenski Kongres? čeprav šele v začetni razvojni fazi. Indirektno se postavlja vprašanje opredeljevanja politične in seveda če je aktualno prvo se lahko vpraša, kdo je nepolitičen Zdomec? še malo naprej pa se lahko vpraša kdo je upoštevanja vreden Slovenec, ko se gre za delo slovenske narodne rasti v Zdomstvu? Odgovori so lahko sila zapleteni in delikatni, zato jih prepušcam drugim, sam pa se mislim na kratko posvetiti razlagi naše eksilne dejavnosti ali če hočete nedelavnosti.

Upoštevajoč današnje razmere političnega razvoja Vzhodno Evropskih držav in Jugoslavije z vsemi njenimi kompleksnimi politično – gospodarskimi in nacionalnimi problemi; gledano iz nacionalno državnega slovenskega zunega kota, je po mojem potrebnu razjasniti kaj ukreniti kot Zdomci, da bi dosegli cilje, ter vspostavili slovenske tradicije kot: korektnost v odnosu do sočloveka, strpnost do ideoloških nasprotnikov, zaupanje v lastne odločitve, tako na političnem kot gospodarskem polju, zaupanje v svoje sposobnosti pripravnika izobraženega industrijsko razvitega naroda. Zaupati v demokratični politični pluralizem in možnosti ki nastajajo za razvoj posameznega Slovenca, ki bi se tako lahko uresničil v Matični Sloveniji.

Ocenitev naše 45 letne eksilnosti (Zdomskega življenja) je predpogoj resnega pristopa k delu za bodoče slovensko življenje tako v Matični kot Zdomski ali Zamejski Sloveniji. Kdo in

kako naj si pridobi zaupanje med Slovenci Zdomci ter tako vsaj do gotove mere legitimno govoriti v njihovem imenu. Ne lastim si nikakršnih podobnih pravic; mislim pa da je dolžnost vsakogar, ki misli narodu dobro, da doprinese svoje k razjasnitvi katerega koli dela eksilnega življenja. (v eksilu 39 let). Kar želim napisati je: na kratko Begunci – Zdomci in delo med njimi. Pričenja se z masovnim premikom Slovencev preko njenih državnih meja leta 1945.

BEGUNSTVO se je pričelo ko je čez 20 tisoč Slovencev in pretežna večina ideološko nasprotne elite zapustila Matično Slovenijo in pustila za seboj razočaranja ter nepriravnena vstopila v življenje beganca. "Zmagovalci" so vspostavili v Sloveniji vladno Komunistične diktature proletarjata – politična tragedija slovenskega naroda je dosegla svoj vrhunc – državljanška vojna se nadaljuje..... Slovenski begunci in Slovenci v Matični domovini so postali priporoniki novih nepoznanih razmer.

MATIČNA SLOVENIJA njena vlada je postavila norme ideološkega monozma pod absolutnim vodstvom Komunistične stranke in njene ideologije. Vsaka druga Politična preprtičanja so bila podprtvena – represijam – Ker je politična slika tega obdobja v Matični Sloveniji poznana onim, ki se zanimajo za Slovenijo in njeno problematiko, opuščam razlagi tega obdobja.

ZAMEJSKA SLOVENIJA je ostala kot za pričakovati – "previdna" in do današnjega dne poskuša ohraniti pridobljene manjšinske pravice, dodeljene manjšinam na tem področju Evrope po drugi svetovni vojni.

ZDOMSKA SLOVENIJA z novo nastalo begunsko in politično problematiko, kot n.pr.: razseljevanje in očuvanje nacionalne identitete v Evropskih taboriščih in po prihodu v "Nove dežele" – zaposlevanje – novi običaji in jeziki – skrb v slučaju bolezni – planiranje za bodočnost in starostno pokojnino, med drugim, so oblikovali našo zdomsko vsakdanost karok tudi politično – narodno ali če želite strankarsko delovanje. Gledano skozi tako prizmo na našo Zdomsko življenje je toliko bolj pre-

pričljiv razlog za vspostavitev svetovne organizacije kot je zamišljena organizacija SVETOVSNEGA SLOVENSKEGA KONGRESA.

Upliv premaganih in zmagoslavnih Političnih preprtičanj je obdeloval vsak svoja področja, nastal je dvojni problem:

Prvič – Problem političnih beguncev in njihova bodočnost je povzročila razumljivi preplah, osnovan na nepoznašu begunskega statuta tolike mase ljudi je bila bodočnost skupine, da ne govorimo o političnem faktorju milo rečeno nejasno – rezultat – masovno izseljevanje v Argentino (z vsemi konsekvensami). Oni ki so ostali pa so bili prepuščeni sami sebi. Ker ni obstajala ni na razseljevanje mogla uplivati ne slovenska ali jugoslovanska begunska politika.

Druugič – Nastajanje ideoloških nasprotnikov v Matični Sloveniji in njih priliv v begunska taborišča v Italiji, Austriji, Nemčiji. Ker je Slovensko politično vodstvo med tem zapustilo evropski prostor je ostalo vprašanje slovenskih političnih beguncev po letu 1945 neinteresantno – in končna rešitev prepuščena posameznim beguncem samim.

Ker ni bilo niti slovenske ali jugoslovanske begunske organizacije – ki naj bi gledala za te begunce, se lahko zaključi, da je vodstvo takratne politične emigracije de facto abdikiralo, kot voditelji tega dela emigracije. Če ne bi bilo karikativnih ustavov, ki so preko "Slovenske Begunske Cerkve" edine olajšavale duhovno in fizično življenje beguncev, bi bilo stanje beguncev toliko bolj porazno. Teško je razumeti zakaj ni ostala vsaj okvirna grupa, na zariščih evropskih begunskeh centrov, ker so bile za nas Slovence prilike upoštevajoč izredne teritorialne možnosti v Slovenskem Zmejstvu; kot – slovenske vasi, mesta in slovenski ljudje v neposredni bližini Matične Slovenije. Te prilike nihče ni ali hotel ali pa znal iskoristiti. (Politična društva in pripravljeni reševati in se žrtvovati za svoje somišljenje to iz nacionalnega ne jugoslovanskega stališča.

Kot rečeno – brez slovenske organizirane begunske politike so begunci od-

hajali v "Nove dežele" pod vodstvom mednarodnih organizacij (UNRA IRO) popolnoma nepoučeni in razumljivo preplašeni. Po prihodu v "Nove dežele" so si pričeli graditi bodočnost. Zopet sami sebi prepuščeni. Pričeli so z gradnjo domov, cerkva, šolskih in kulturnih prostorov – središč. Politični voditelji so imeli kaj malo upliva in kontrole nad razvojem Zdomstva. Australski Zdomci so mi znani, ker sem soustanovitelj prvega slovenskega društva na tem kontinentu. Kar smo delali v imenu in za slovensko skupnost ni bilo strankarsko umišljeno ali namenjeno za popularizacijo strank. Deto in pripadnost političnim strankam je bila stvar posameznikov (in tako je prav), pripadati slovenski skupnosti pa stvar posameznikov (in tako je prav), pripadati slovenski skupnosti pa stvar nas vseh. Slovensko društvo (SLOVENSKI KLUB MELBOURNE) je tako ostal središče dejavnosti za SLOVENCE VSEH PREPRIČANJ – samo da je ČUTIL SLOVENSKO.

Dobronameri slovenski "sivi eminenci" želimo sporočiti, da opis te dobe – čeprav kratek – ne smejo vzeti kot očitek, ampak v pouk in svarilo njim in bodočim slovenskim generacijam. Vsa čast vsem, ki so kakorkoli olajševali trpljenje beguncem – posebno imam v mislih "Slovensko Begunsko Cerkev". Laiki katerekoli politične barve si ne moremo lastiti pravic vodstva Zdomskih Slovencev; ker si enostavno tega privilegia nismo zasluzili.

Če za trenutek premislimo koliko bi nam bilo olajšano begunsko in Zdomsko življenje, če bi imeli Slovenci SVETOVSNI SLOVENSKI KONGRES aktiviran 1945. leta ... ne verjamem, da je potreben odgovor.

Za zaključek Svetovni Slovenski Kongres je in ne sme biti nič drugega kot VSESLOVENSKA NADSTRANKARSKA ORGANIZACIJA, KI ŽELI SAMO DOBRO SLOVENSKEMU NARODU.

Op:

1. Garner, James W., Political Science and Government, p.2 – from Collier's Encyclopaedia, vol.19, ed. William D. Haisley, New York, (1982).
2. Encyclopaedia Americana, vol.22, Grolier Inc., Danbury, Connecticut, (1981).

Drage Rojakinje, Dragi Rojaki v Avstraliji

V minulih tednih sem imel med svojim potovanjem po Avstraliji dosti priložnosti spoznavati Vaše življenje v novi domovini. V pogovorih z mnogimi Slovenkami in Slovenci sem občutil, da ste še vedno čustveno navezani na Vašo deželo Slovenijo – in to čeprav živite morda že več kot 30 let tako daleč proč od dežele Vaše mladosti.

Kot član sveta Socialdemokratske Zveze Slovenije (SDZS) sem imel priliko seznaniti nekatere izmed Vas o pomembnih političnih spremembah, ki so zajele celotni svet pod Triglavom.

Zopet so se našle pogumne Slovenke in Slovenci, ki so končno vzeli usodo v svoje roke. S tem so zavrteli godovinsko kolo v pravo, to je demokratično smer. Začeli so se zbirati v novih političnih strankah, ker so se zavedali, da lahko demokraciji le s skupnimi močmi zagotovijo končno zmago, ki pomeni svobodo misli, svobodo človeka, gospodarski in kulturni napredki.

Tako so nastajale med drugimi, štiri pomembne politične organizacije: – Slovenska Kmečka Zveza (SKZ), ki šteje danes že blizu 40 tisoč članov. Iz prvotene stanovske organizacije se je razvila v politično stranko, ki se ukvarja predvsem s problemi kmečkega življa. – Po članih druga najmočnejša stranka je Socialdemokratska Zveza Slovenije (SDZS), ki se v tradiciji zahodnoevropskih socialdemokracij zavzema za demokratično in socijalno družbo.

– Sledi Slovenska Demokratična Zveza (SDZ), ki šteje danes preko 2000 članov in je sorodna zahodnoevropskim liberalnim strankam.

– Slovenska krščansko demokratska Zveza se zavzema za demokratično in socijalno družbo v skladu s krščanskim izročilom.

Vsem tem zvezam je uspelo uspešno organizirati območne enote po celotni Sloveniji. Kljub nekaterim razlikam v svojih političnih programih, so se sporazumele, da se združijo v koalicijo, ki se imenuje Demokratična Opozicija Slovenije (DEMOS). Predsednik DEMOSA je Dr. Jože Pučnik, ki je hkrati tudi predsednik Socialdemokratske Zveze. Najvažnejše točke skupnega programa so razvidne iz takoimenovane Majniške Deklaracije '89, ki se zavzema za suvereno državo slovenskega naroda, demokracijo in človekove pravice.

V preteklih mesecih se je delovanje Zveze omejevalo na politične razprave, predlaganje ustavnih in zakonodajnih sprememb, izdajanje prvega neodvisnega tednika "DEMOKRACIJA" in pogajanje z slovenskimi komunisti o novem volilnem sistemu, ki naj bi zagotovil prve svobodne volitve v povojni Sloveniji.

Sedaj se Slovenska demokratična opozicija pripravlja s polno paro na volitve za slovenski parlament, ki bodo letos aprila.

Prvič po več kot 40 letih bo imela Slovenija realno možnost si izbrati svoje predstavnike po lastni volji. Toda čeprav bo imela opozicija pravico kandidirati svoje lastne predstavnike in se pomeriti s komunističnimi protikandidati, so izhodiščini položaji opozicije in vladajoče partije še vedno zelo neenakopravni. Medtem, ko lahko komunistična partija razpolaga s finančnimi sredstvi, ki presegajo nekaj milijonov avstralskih dolarjev, je opozicija praktično brez materialnih virov. Tudi obseg poročanja v tisku, na radiju in na televiziji daje partijski nepravično prednost pred opozicijo. Tako se bosta na volitvah pomerila David in Goljat, David, ki ga zastopajo neplačani popoldanski politiki in Goljat, ki ga zastopajo poklicni politiki (Partija). Zaradi tega je predvolilni boj težak, samo z materialno pomočjo vseh Slovencev bo lahko slovenska demokratična opozicija krila stroške za nujno politično delovanje. Ti izdatki nastajajo pri plačevanju telefonskih pogоворov, poštne, najemnin za delavnne prostore sedeža ter območnih enot posameznih zvez, najemnin za politične prireditve v večjih dvoranah, stroškov za avtomobilski prevoz političnih predstavnikov in splošnih izdatkov za sredstva obveščanja.

Da bi opoziciji lahko zagotovili uspešno delovanje, smo se mi ustanovni člani Socialdemokratske Zveze Slovenije, ki živimo v Zvezni Republiki Nemčiji, po pobudi Sveta Socialdemokratske Zveze, odločili, da ustanovimo v Nemčiji mednarodno društvo za podporo demokracije v Sloveniji. Namen tega društva je zbirati člane in ali finančna sredstva

za demokratično opozicijo v Sloveniji. Želeli bi združiti čim več Slovencev p vsem svetu in skupno podpirati ta proces, omogočiti, da bo opozicija lahko razpolagala z devizami, saj je do sedanjega dneva še vedno tako, da narodna banka še vedno razdeljuje devize in izplačuje samo v manjvrednih dinarjih.

Torej, kako lahko pomagamo?

Povežimo se s čim večjim številom Slovencev v naši okolici in povejmo jim zakaj gre tokrat v naši domovini.

Zagotovimo s finančnimi prispevkvi uspešni volilni boj Slovenske demokratične opozicije, ker le tako prispevamo k zmagi demokracije. Svet Slovenskih Organizacij v Viktoriji je ponudil svojo pomoč pri zbiranjem prostovoljnih prispevkov za slovensko demokratično opozicijo. Vse denarne prispevke bo nakazoval na žiro račun mednarodnega društva za podporo demokracije v Sloveniji. Od tam bo lahko društvo direktno podpiralo slovensko demokratično opozicijo.

Za Vašo moralno in materialno podporo se Vam v imenu društva in v imenu slovenske demokratične opozicije že v naprej zahvaljujem.

Melbourne, ob novem letu 1990
Eric Modic

Ustanovni član mednarodnega društva za podporo demokracije v Sloveniji.

ČLAN SVETA SOCIALDEMOKRATSKE ZVEZE SLOVENIJE

JESENSKA LETA KORENIN NAŠEGA LIPOVEGA DREVESA::::

Dolgost življenja našega je kratka.
Kaj znancev že zasula je lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata;
al'dneva ne pove nobena prat'ka.

Petintrideset letni jubilej Slovenske Skupnosti v Avstraliji je za nami. V zadnji številki "Vestnika" ste ob članku z gornjim naslovom na deveti strani časopisa opazili dva prijazno-smehljajoča se obraza naših slovenkih mamic VERONIKE ČAR in IDE LAUKO.

Nebi se spodbodilo, da bi naši novi bralci ne vedeli, da sta prav ti dve mamicic, ki jih že dolgo ni več med nami, pridno zalivale šibke korenine sedaj mogočnega slovenskega lipovega drevesa.

Začetki slovenskega organiziranega udejstvovanja predvsem pa začetki slovenske tiskane besede so bili rojeni prav na domu Čarove mamice, kar je pozneje privedlo do nakupa prvega slovenskega doma v Carltonu, kjer se je pred skoraj dvajsetimi leti osnoval prvi upokojenski krožek. Med prvimi člani te upokojenske družine sta bile tudi ti dve mamicic. Zbirali so se ob čajankah, ki sta jih organizirale sedaj že pokojna

Elka Peršičeva in Helena Leberjeva. Kasneje je vodstvo te družine prevzela prvotna članica Kati Hartnerjeva, ki je z vso vnemo skupno z Marcelo Boletovo med drugim zbirala z vsakokratnim srečolovom finančna sredstva za pomoč gradnje novega slovenskega središča v Elthamu. Srečanja se nadaljujejo vsako prvo nedeljo v mesecu. Med tem časom je skrbno vodila in skrbela, da so ti nedeljski popoldnevi prijetno preživeti, dolgoletna delavka slovenskega društva Melbourne, Mici Hartmanova.

Čeprav naša slovenska družina prehaja v jesen svojega življenja – saj je med nami dosti več starejših rojakov kot nekoč, je organizacija tega telesa vedno težja. Težkoče s prevozom in bolezni, morda pomankanje časa, so šibki vzroki, vendar dovolj močni, da bi lahko prispevali k omenosti našega lipovega drevesa.

Zalivajmo to našo "LIPCO" ob veselih srečanjih z ljudmi ki so to drevo posadili in nam danes s svojo bogato krošnjo ob trenutkih osamelosti nudi prijeten počitek in razvedrilo.....

Helena Leber

7. novembra 1989.

SLOVENSKO DRUŠTVO MELBOURNE
Ingrams Rd.,
ELTHAM 3095

K vašemu jubileju se tudi Slovensko Avstralsko Društvo PLANINKA in vsi Slovenci v Queenslandu pridružujemo s čestitkami in željami, naj bi vaše Društvo vedno ostalo na visoki stopnji kot do sedaj.

Saj je Slovensko Društvo Melbourne na vzgled vsem drugim slovenskim organizacijam po širni Avstraliji in tudi po drugih delih zamejstva.

Živi naj slovenska beseda –
doni naj slovenska pesem.

Za Upravni Odbor S.A.K. PLANINKA

M. Lauko

M. LAUKO
Podpredsednik

BOŽIČNI FESTIVAL V ST. ALBANSU

V St. Albansu je bil lani že četrti "Christmas Festival of All Nations". Slovenci smo tokrat sodelovali tretjič.

Na soboto zvečer 16. decembra 1989 je v šolski dvorani na Main Road East v St. Albansu bil koncert božičnih pesmi raznih narodnosti. Ta večer, ki se je imenoval "Song Festival and Carol Singing of All Nations" je sodelovalo devet različnih narodnosti. Slovensko

ponavadi rado zgodi, se je tudi tokrat vrinila preiskušnja potrpljenja. Naša mladina v narodnih nosah je dolgo vendar potrežljivo čakala na poletni vročini na svoj trenutek nastopa. Pri tem smo Slovenci bili številčno najbolj zastopani. Kar štiri točke so bile namenjene slovenski pesmi, glasbi in folklori. Pri tem pa so sodelovali: Lidija Lapuh, Veseli trio z pevkama Kristino in Urško

Folklorna skupina "Rožmarin" iz Kew na festivalu

pesem je predstavila Lidija Lapuh z dvema božičnima skladbama.

Naslednji dan – v nedeljo, je bil spored še bolj zanimiv in raznolik, kjer je sodelovalo osemindvajset narodnosti. Parada, ki se je vila po ulicah je bila najlepši del tega festivala. Slovenci z svojo lepo izdelano floto, ki je predstavljala božične jaslice in ob spremljavi kar precej narodnih noš, smo se lahko upravičeno ponesli v celotni paradi.

Po paradi se je pričel folklorni koncert z petjem vseh narodnosti. Tudi za ta del smo bili dobro pripravljeni. Kot se

Cestnik, folklorna skupina "Rožmarin" ter "Alpski odmevi".

Festival je uspel lepo in to je bilo plačilo organizatorjem za delo, ko so ga v ta namen vložili skozi vso leto. Nastopajočim pa se volja do svojega izročila pri tem še poglobi kar prejemajo od starcev ali učiteljev.

Podprimo našo mlado slovensko kri, vsaj kot gledalci, kadar predstavljajo košček kulturnega izročila svojih starcev, ki si želijo, da to narodno bogastvo ne tone v pozabu.

Ivan Lapuh

Lidija Lapuh z pesmijo "So ptičice zbrane..."

Specialist for kitchens

Heidelberg Cabinets

and vanity units
Pty.Ltd.

FRANK ARNUŠ

7 Longview Crt., Thomastown,
3074

Tel.465 0263 Tel.459 7275

A.&E. KODILA

CONSTRUCTION PTY.LTD.

66 Millicent Ave, Bulleen
Tel.850 8658

F. LIKAR NOMINEES Pty. Ltd.
T.A. Ascot Moonee

RADIATOR SERVICES
560 Mt.Alexander Road, Ascot Vale.

POPRAVLJAMO
vsakovrstne motorne hladilnike-radiatorje
Tel. 370 8279 – A.H. 337 2665

DOSTOJNO PROSLAVITI 35 LET PLANINKE!

Velika in uspešna proslava 35-letnice Slovenskega društva Melbourne je pokazala kako visoko ceni slovenska skupnost v Melbournu, pa tudi po celi Avstraliji, dolgoletno in uspešno delo tega društva. Saj 35 let ni majhna doba. In že samo dejstvo, da neko društvo izdrži toliko let, pa tudi če nima kakih izrednih uspehov, je nekaj pomembnega.

Obisk rojakov iz raznih krajev Avstralije in čestitke predstavnikov drugih slovenskih društev je neovrgljiv znak, da se Avstralski Slovenci vedno bolj zavedamo, da nam je čim večja medsebojna povezava lahko samo v korist. Tako v naših notranjih zadevah, kakor tudi v akcijah na zunaj, kjer lahko s svojimi skupnimi nastopi okrepimo tujčeve spoznavanje Slovenije ter naših potreb.

Slovensko društvo v Melbournu je v svojih 35-ih letih naredilo veliko v tem smislu, čeprav je tudi večkrat moralno premostiti težave, finančne pa tudi kadrovske. Vedno pa so se v času potrebe našli ljudje, ki so spet potegnili društveni voz na bolj gladko cesto. Tako se še dobro spominjam, ko je pred kakimi 25 leti SDM bilo pred razpadom, brez predsednika in tajnika ter prazno blažljivo. Pa je stopil na njegovo čelo mož, domoljub, optimist in človek velike energije, pokojni Vinko Molan. Zbral si je krog sodelavcev, ki so pod njegovim vodstvom oživili društveno delovanje, premostili finančne težave in vzbudili v članih novo zaupanje v dobromamernost in potrebo slovenske organizacije v Melbournu.

Tudi naše slovensko društvo, ki povezuje rojake v Brisbane, Gold in Sunshine Coast-u bo v tem letu februarja staro že 35 let. Razumljivo je, da zaradi drugačnih okoliščin zaenkrat svoje dosežke še ne more primerjati z onimi pri SDM. Vendar je že to vredno pozornosti, priznanja in proslave, da je "Planinka" navzlic majhnemu številu rojakov v teh delih Avstralije in navzlic velikim krajevnim razdaljam ostalo toliko let pri življenju.

"Planinka" so ustanovili rojaki v Brisbane na ustanovnem občnem zboru 11. februarja 1955, komaj nekaj več kot en mesec po ustanovitvi SDM. Torej so že prav zgodaj pokazali svojo narodno zavest in željo, da s pomočjo svoje lastne organizacije delajo za tukajšnje

rojake na prosvetnem, družabnem, in športnem polju.

Ker pa se je večina novonaseljencev iz Slovenije v poznejših letih ustalila v Sydneyu in Melbournu, "Planinka" ni mogla delati z istim zamahom kot bratske organizacije po južnih deželah Avstralije. Vendar je živelna in napredovala, sicer počasi in zanesljivo. Požrtvalni rojaki so jo vodili z leta v leto z namenom, da si tudi oni postavijo svoj dom na lastnem zemljišču. Tako se je potem tudi zgodilo. Leta 1985, za svojo 30-letnico, je "Planinka" prišla pod svojo streho v predmestju Brisbane, Cornubiji.

Kako bo "Planinka" proslavila svojo 35-letnico še ni točno odločeno, čeprav se nekaj šušlja o morebitnem gostovanju pevskega zbora SDM in ansambla "Karantanija" iz Melbourn. Če se bo to gostovanje dalo izvesti za ta jubilej bo to prav gotovo velikega pomena za dvig narodne zavesti Slovencev v Brisbane in okolici. Seveda pa vse zavisi od podpore rojakov v Melbournu in v Brisbanu. Kot vedno, so zopet razdalje in z njimi zvezani stroški velika ovira, ki jo bo mogoče premagati le s skupnimi močmi. Posebno odbor "Planinka" in rojaki v Brisbanu, Gold in Sunshine Coastu bodo morali napeti vse svoje sile, da bo ta obisk izvedljiv.

Sicer pa ima "Planinka" še druge možnosti proslavljanja. Ker proslave in govorance kmalu zatonejo v spominu je veliko večje vrednosti proslava, ki pusti trajni vtis, kot na primer dovršitev novega stavbnega ali sličnega projekta. Tako bi se lahko dokončala notranjost dvorane, pokrila veranda ali zaprli prostori pod kuhinjo. Balinarji bi lahko izboljšali balinišče in priredili meddržveno tekmovanje. Možnosti je mnogo. Za izvedbo pa so potrebeni le ljudje, zavedni in zanesljivi. Te pa ne bo lahko dobiti samo iz kroga dosedanjih članov. Treba bo povabiti na sodelovanje tudi one rojake, ki še niso člani in one ki so nekdaj bili pa so izstopili.

35-ta obletnica je pomembna stopnja v vsakem življenju. Tudi v društvenem življenju in upajmo, da bo tudi pri "Planinki" nepozabno proslavljena.

Marijan Peršič

"Tam kjer si ti, ni sonca ne luči,
le tvoj blagi nasmej v naših srčih še živi,
čeprav tvoj glas se več ne sliši
beseda twoja v nas živi,
kako zelo boli, ko zavemo se da te več ni".

UMRLA JE
IVANKA (NEVA) KASTELIC

25.9.1940 – 2.2.1990

Z globoko žalostjo sporočam da nas je za vedno zapustila neutrudljiva žena, mati, stara mama, sestra, marljiva članica, zvesta balinarka, vneta pevka, nadvse zavedna Slovenka, v jutranjih urah 2. februarja, po dolgi mučni bolezni, katera ji je preprečila udejstvovanja in sodelovanje, kot si je to pokojnica želeta.

Neva se je rodila na Kalu. V družini (Urbančič) je bilo 8 otrok. Leta 1970 se je s hčerkko Mirko pridružila sorodnikom v Avstraliji in začela tukaj novo življenje, ko se je istega leta poročila s Mirotom Kastelic. Rodila se jima je leta 1975 hčerka Margaret. V Bundoori si je družina ustanovila lep družinski dom.

Decembra lani se je Nevi uresničila največja želja – dočakala je rojstvo vnukinje. Na žalost je to srečo uživala le kratek čas. Bolezen je končno zmagala, četudi se je Neva še tako borila.

Nevo bomo pogrešali prav vsi ki smo jo poznali. Pri slovenskem društvu Melbourne bo pokojnica nenadomestljiva. Sodelovala je kjer koli je bilo potrebno. Pogrešali bomo vedno nasmejanega obraza, lepe, prijazne besede do vsakogar, veseljakinje do petja kot do balinanja.

Družini in številnim sorodnikom naše globoko sožalje.

Tebi, draga Neva, pa naj bo lahka Avstralska zemlja.

ČLOVEK IN GORA

Hiter tempo življenja, ki ga spremljajo raznovrstni življenjski problemi, človeka večkrat prisili, da si poišče začasen izhod iz zagat utrujajočega vsakdanjnika.

Če ni drugače, se zateče v brezpotje mogočnih gozdov ali krene po planinskih poteh v okamenelo tišino slovenskih vršakov.

Tudi meni pomeni planinarjenje duhovno in telesno sprostitev, polno doživetij in nepozabnih spominov. Ta doživetja rada posredujem znancem in prijateljem z željo, da obudim tudi pri njih zanimanje za to zdravo zvrst rekreacije.

Pred kratkim sem spoznala Zmagu Rafolta, človeka, ki je tesno povezan s Slovenci v Avstraliji, človeka, ki mu je bivanje v Avstraliji vtisnilo globok pečat in ga tesno povezano s tamkajšnjimi rojaki. Na njegovo pobudo sem so odločila, da bom kdaj pa kdaj tudi jaz prizpevala kaj za vaš Vestnik.

Vabim vas, da se skupaj z mano spreghodite po naših slovenskih hribih. Morda mi bo uspelo v vas obuditi spomine na znanje podobe iz vaše mladosti, pričarati žuborenje naših potokov, šumenje vetra. Vsem, ki so rojeni v daljni Avstraliji pa vzbudit željo, da kdaj obiščojo katero izmed mojih poti.

V gore me je vedno gnala tista prava srčna želja po lepoti narave, miru. Velikokrat sem hodila po poteh, ki se jim množice planincev izogibajo, ker so daljše in napornejše, so pa zato mirejše. Hodila sem odprtih oči in odprtega srca za vse tisto, kar človeka bogati in plemeniti. Pri tem sem velikokrat opazila tudi tisto, kar me pri modernem planinstvu moti in česar ne morem sprejemati.

Na tistih najbolj obiskanih delih naših planin je miru namreč bolj malo. Sodoben človek, v želji po duševni sprostivosti, večkrat zbere okoli sebe veselo druščino, ki pridrvi s svojimi pločevinastimi konjički čimdalje v kraljestvo miru. Od tam pa se z vso naglico požene po strminah, vmes vriska in si nabira korajčo iz primerne stekleničke, prazno pa potem kar odvrže, da ga pri nadaljevanju poti ne bo preveč obremenjevala. Na prvi planinski postojanki je poti po navadi konec. Tam je potem veselica dolgo v noč, kaj za to, če bo naslednje jutro glava težka in misli manj jasne, še manj dojemljive za vse, kar je srečal na poti. Pot navzdol je podobna vzponu in, ko potem naslednje dni posluša takšne navdušence pričevanja o svojih podvigih velikokrat ugotoviš, kaj vse so zamudili, spregledali, marsičesa lepega niso niti doživeli.

Niso videli prelepih gorskih cvetov, ki so jih po nepotrebnem v naglici pohodili, jih zatrpalji z odvrženo embalažo, splašili in pregnali ptice in divjad ki ne mara glasnih vasiljivcev. Če bi znali hoditi tiho in opazovati bi bili velikokrat nagrajeni za to s pogledom na srno, gamsa ali celo kralja visokogorstev – kozoroga. Preglasili so petje ptic z glasnim govorjenjem in vriskanjem. Morda niso videli prvih sončnih žarkov, ko so obisjali vrhove, igre svetlobe in senc ter mayričnih barv kapljic juntranje rose na zelenih travah in nizkih grmih ruševja in rododendroma. Niso opazili znanega kamna in skale, ob dotiku klinja ali vrvi niso začutili, da je tam še vedno dotik njihove dlanjice zadnjic, ko so hodili tod okoli; da tu, v zraku in v zavetju skal lebdijo njihove misli, želje in hrepenerja – izrečena in neizrečena. Niso imeli časa prisluhniti pesmi vetra, občudovati nežnih cvetov prelestnih barv, ki jih je tam zgoraj v skalovju veliko več, kot si sploh moremo misliti. Tudi ni bilo časa ustaviti korak, se zleknoti v zavetje skal in se predati miru in tišini ter si zaželeti, da še ne bi bilo kmalu konec vzpona. Za vsako skalo, za vsakim grebenom se odpirajo očem nove lepote.

Za vse to in še marsikaj lepega zmanjka časa tudi tam zgoraj, v svetu tišine takrat, kadar se mudri.

Morda je za to kriv ta današnji čas ali pa ljudje sami, ker ne znajo sprejemati tega kar nudi narava.

Takrat, ko stojimo ob vznožju gore, se moramo zavedati, da smo samo ljudje, tako majhni in nebogljeni v tem veličastju gorskega sveta. Da nam morda danes duri gorskih dvorov ne bodo odprte, da se bomo morali vrniti! Če pa bomo dosegli vrh, naj nas naša človeška domišljavost ne zavede, da bi se počutili kot zmagovalci in osvajalci. Človek gore ne more osvojiti! Če je dojemljiv za njene lepote, osvoji gora človeka; saj ga nezadržna sila vedno znova vleče tja gor med skalnatе grebene in vedno znova odkriva tisoče novih lepot in skrivnosti.

Gore so večne, nesmrtnе – človek pa minljiv. Pod vznožje gore pa naj vsakega obiskovalca pripelje srčna želja in potreba, ne pa želja po pustolovščini in osvajjanju vrhov. Tak obiskovalec bo za vedno ostal tujec v gorah.

O tem in še o marsičem sem velikokrat razmišljala potem, ko sem se vrnila s poti, vedno se trudim ravnati tako, da ohramimo lepoto narave neokrnjeno, za nami naj ostanejo le stopinje.

Franja Hedžet

DVE BELI BREZI

Dve beli brezi, zelen gaj,
na skriti jasi cvetni maj...
Oči blesteče, v srcu raj,
telo drhteče – pomniš kdaj?

Dve beli brezi, zelen gaj...
Besedic malo, vroč smehljaj,
poljub tvoj straten, moj nazaj...
Ljubezen – prav za vekomaj!

Ostali brezi sta, ostal je gaj,
le v skriti jasi več ni maj!...
V kopreno solzno se lovi vzdihljaj:
– Kdo, deklič moj, te ljubi zdaj? –

Zmagorafolt

Daniela Hliš-Thirion and Helmut Rade Macher celebrated their marriage in a private garden ceremony on their property at Pomonal last Saturday.

Daniela, who is the Personnel Manager at Norwellan Textiles, and Helmut, wish to apologise to their families and friends for not having shared this happy occasion with them.

Penca Henderson & Assoc.

Lastnik: Stanko Penca in Gary Oder

518 Sydney Rd., Brunswick, Vic.

Tel.: 387 7055

nudi poklicne usluge in nasvete
v vseh vaših davčnih obveznostih

"PODARJENO SRCU" HIMNA SLOVENIJI

Ob zaključku 15. svetovnega prvenstva v veslanju, je letos 9. septembra na Blejskem gradu predstavil svojo novo LP ploščo in kaseto naš slovenski kantautor Aleksander Mežek, ki že 20 let živi v Londonu.

Himna Sloveniji "Podarjeno srcu" je glasbena stvaritev, namenjena predvsem Slovencem v tujini in je nastajala polna tri leta. Izid te kasete so s finančnimi prispevki omogočili: delovna organizacija SMELT iz Ljubljane, Tovarna smuči in smučarske opreme Elan iz Begunj, Kulturna skupnost Slovenije, organizacijsko in drugače Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane, s svojimi prispevki pa so se odzvali tudi številni izseljeni, celo iz Brazilije pa tudi naš avstralski SALUK (Slovensko avstralski literarno umetniški krožek) ter drugi.....

Pri predstavitvi kasete, na Bledu, je sodeloval tudi prijatelj Aleksandra Mežka, znani angleški pevec Cliff Richard. Pri izvedbi same himne Sloveniji, ki je po besedah nekaterih doslej največja glasbena stvaritev posvečena Sloveniji, so sodelovali tako domači kot tudi glasbeniki: Komorni zbor RTV Ljubljana, Slovenski oktet, Consortium Musicum, Londonski simfonični orkester, Cliff Richard in drugi.

Na kaseti je predstavljena slovenska ljudska glasba, opremljena z modernim ritmičnim izrazom tako v orkestralni kot vokalni izvedbi.

Za osnovo ima cikel pesmi z naslovom "Podarjeno srcu" (himna Sloveniji). Vsebinsko je autor strnil v teh besedilih vse bistvene prvine izseljenca, ki hrepeni po domu in iz njega zares nikoli ne odide, pravi v Rodni grudi (1988) Ivan Cimerman. Cikel sestoji torej iz 8 pesmi:

SLOVENSKA MATI (mati čaka sina, ki hrepeni po njej v tujini), PRIJATELJU (zdravica trdnemu prijateljstvu v rodnem kraju), STARI MUŽIKANT (pradavno izročilo rodu, ki ga ohranja glasba in pesem), USPAVANKA (prispodoba doma in pesnikove hčerke, ki nadaljuje izročilo rodu), VODNA POT (Odisejev motiv potnika – Slovence, ki odkriva svet), LJUBLJANA V MAJU (ljubljeno mesto in spomin na prvo ljubezen) ter PODARJENO SRCU (Slovenija, ti si reka, ti me vračaš v otroštvo. Operi dušo, naj se nagledam te mladosti...a vračam se, kamor me žene samote val. Ljubezen moje zemlje oživla v meni vero).

Tako piše Rodna gruda, jaz pa mislim, da je žalostno, da nam je bila predstavljena na slovenski radijski oddaji 3EA (6. nov. 1989) tako površno in skopo. Namesto, da bi se pridružili akciji prodaje in poslušanja te prekrasne kasete imamo še "pol-negativno" kritiko in kažemo večno nostalgičnost za oguljenimi polkami in valčki (no, saj so tudi naše). Bilo pa bi dobro, če bi bolj cenili velike stvaritev naših slovenskih umetnikov in, če že himna Sloveniji A. Mežka ne bi mogla postati "himna" naših radijskih oddaj, bi si morala vsaj utreti pot v naše slovenske domove, kot pravi glasbeni zaklad.

Povrh vsega pa bi morali podpreti Mežkovo akcijo, o kateri na radiju ni bilo govora: MEŽEK SLOVENIJA TRUST, zaupni sklad, v katerega rojaki po svetu posiljajo svoje prispevke. Služil bo za promoviranje slovenske kulture zunaj domovine. Potom teh sredstev naj bi se izpolnile sanje nekaterih umetnikov, ki so se uveljavili v tujini, da bi preko tega sklada zaprosili za denarno pomoč, za izvajanje svojih umetniških del. Na ta način bodo v svetu izvedeli za Slovence, ki so zdaj za večino velikih narodov še dokaj nepoznavi, hkrati pa bo svet izvedel za našo umetniško moč in lepoto ter spevnost našega jezika – tako je pisal Ivan Cimerman.

MEŽEKOV SKLAD: Aleksander Mežek
Mežek Slovenia Trust
67 Princes Square
London, W2 4NY
ENGLAND

Po "Rodni Grudi" priredila
Stanka Gregorič

MESEC, KI JE ZA NAMI...

Zmeda v avstralskem prometu se nadaljuje in od 1,600 stavkajočih pilotov ki so praktično že izgubili svoja delovna mesta, polovica sedaj išče službo preko luže, nekateri se bodo ali so se že prekvalificirali, Ansett družba za letalski promet pa sprejema "prekoceanske" piloti in obljublja rešitev tega, za avstralski turizem in posamezne podjetnike pravega poravnega cirkusa, šele aprila 1990.

Nic na svetu pa ne bi zaustavilo obiskovalce tradicionalnega MELBOURNE CUPA, konjskih dirk, ki jih organizirajo vsaki prvi torek v novembru. Ponovno se je na hipodromu zbral več kot 100,000 ljubiteljev konjev, stav, tistih, ki se radi le zabavajo ali kažejo svoja nova modna oblačila in klobuke ter drugih, med katerimi je bil tudi šej iz Dubaja, ter druga smetana društveno – političnega življenja Avstralije.

Točno ob 14.40 uri se je na 3,200m dolgo stezo dirkališča Flemington pognalo 24 konjev – prvega je čakala nagrada 1,800,000 dolarjev. Ta sreča je doletela lastnika konja po imenu TAWRRIFIC.

Melbourne dajejo značaj njegovi tramvaji, ki vozijo tod že več kot 100 let. Prvič so zapeljali po Spencer St. v Cityju leta 1885, in že takrat so imeli sprevodnike. Danes delovna mesta sprevodnikov na tramvajih ukinjajo.

Januarja 1990 leta bo moral zapustiti to delovno mesto kar 400 sprevodnikov, ostali pa kasneje.

Tako se problem sigurnosti potnikov ponovno postavlja v ospredje, kot pri vožnji z avtobusom in vlaki, kjer prav tako ni sprevodnikov.

Ljudje si omisljijo vse sorte: tako so potnike, največkrat mladino, na progi Lilydale-City zaščitili starejši. Vsa soboto se vozijo ob isti uri v City, v vlaku potnikom igra ansambel, zabavajo se in plešejo. V Cityju se mladi in stari razidejo vsak po svoje, potem pa ob isti uri sredi noči zopet nazaj – za Lilydale. Tako preprečujejo napade na osamljene potnike in izgrede maloletnikov.

LETAK "GREEN SPOT" IZHAJA MESEČNO

Letak "Green spot" dobimo odslej vsak mesec na pošti, prinaša pa razne informacije, ki naj bi nam koristile pri potrošniških uprašanjih in naši osvescenosti v varovanju okolja.

Australci odvrzemo v odpad več kot katerakoli druga država: po osebi kar 680kg na leto, Japonska na primer samo 344kg, Velika Britanija 282kg.

Bogato zahodnjaško mesto Melbourne odvrže v smeti dnevno več hrane kot jo pojedo afriške dežele tretjega sveta.

Kje se začenjajo problemi? Že pri neinteligentnem nakupovanju, saj večkrat kupujemo nepotrebne stvari, pa še tiste pri čiščenju (zelenjavo recimo) polovico vrzemo v smeti. Letak "Green spot" nam predлага naj si ob vsakičnem nakupovanju prehrabnenih artiklov pripravimo poseben seznam. Izogibati se je nakupom za katere se odločamo zadnjo minutno. Vprašati se moramo: kaj vsebuje kupljeno?

Na žalost nam mnogi proizvodi tega ne povedo, preberite pa tiste, ki govorijo o vsebinah, recimo konzerve. Tretje vprašanje je: kako je kaj pakirano?

Ali se embalaža lahko uporabi ponovno ali reciklira? Saj za vse plačamo mi sam!

Cistilna sredstva zamenjajmo z domaćimi čistili, z recepti naših babic. Recimo sol čisti vse, od zob (soda bikarbona) do ploščic v kopalnicah. Mešanica kisa in limone je učinkovito čistilo za umivalnico in stranišče. Izogibajte se vsem aerosolom, če se le da. Kupujte oblačila od volne, bombaž ali svile. Nabavljajte toaletni papir na recikliranem papirju (glejte oznako). V samopostežbah upra-

šajte za kartonske škatle, namesto da vam stvari spravljajo v plastične vrečke. Nosite s seboj cekarje ali mreže kot smo jih uporabljali doma.

Takšne in podobne nasvete prinaša letak "Green spot", priporočam ga, kot rečeno, ga boste našli na posti.

Na 477 Collins St. v Cityju vam je tudi na razpolago brezplačna knjižica "101 WAYS TO PROTECT OUR ENVIRONMENT".

ALISO RES PRISELJENCI KRIVI ZA ONESNAŽEVANJE AVSTRALSKEGA OKOLJA?

Gibanje avstralskih "zelenih" zahteva, da se število priseljencev v Avstraliji zmanjša vsaj za polovico, (od 150,000 letno na 70–80,000) ker bi baje sedanji tempo priseljevanja še bolj ogrožil avstralsko okolje. "Zelene" so podprtli tudi demokrati. Etnične skupnosti so seveda reagirale žolčno in užaljeno.

Kakor vse kaže, pa bodo morali tudi novi priseljenci poskrbeti za boljšo kulturno bivanja v novi domovini.

AVSTRALIJA IMA NAJMODERNEJŠI KOMPJUTERSKI SISTEM ZA IZDAVANJE VIZ NA SVETU

Vse se odvija preko kompjutera IRIS II – Immigration records and Immigration Computer System – sistem za priseljeniško evidenco in informacije.

Ta sistem bo pospešil postopek dolgega čakanja priseljencev in turistov pri vstopu v Avstralijo. Sistem odkriva tudi lažne dokumente.

Potniki bodo lahko dobili vize celo na licu mesta. IRIS II poroča o potniku prej, predno ta sploh prispe v Avstralijo. Prišleku bo na letališču potrebno le 12 minut, od letala do recimo parkirišča ali taksi službe.

Imigracijska kontrola bo trajala samo minuto. Tri osmine sekunde bo potrebno, da ta novi sistem izvleče potnikov dosje in potrdi njegov vstop. Za potrditev vize bo potrebno 40 sekund. Če ima potnik kriminalno preteklost se bo tudi to pokazalo na ekranu. Do 1991 leta bodo ta kompjuterski sistem vključili v 76 predstavnih za priseljeniške zadave.

Štrog "bralec" bo overjal potne liste

ali vize z merjenjem valovne dolžine črnila.

NOVEJŠE IZ MEDICINE

TEMA POLETNIH MESECEV "SLIP, SLOP, SLAP"

Australska organizacija "Slip, Slop, Slap" prihaja letos z novimi rezultati. Ponovno nas opozarjajo naj se varujemo škodljivih ultravioletnih žarkov katerih škodljivost je pri nas na južni polobli še toliko večja zaradi ozonskih "lukenj".

Po takoimenovani "Sunsmart 1989" kampanji so prišli na dan s poraznimi podatki: v Australiji lahko pričakujemo letno 30–40 smrtnih žrtev več, zaradi raka kože. Zaradi preveč razširjene uporabe kemičnih sredstev se bo v naslednjih petih letih ozon zmanjšal za 5% in to be pomenilo letno 100–200 smrtnih žrtev več.

Ameriški znanstveniki domnevajo, da bo v naslednjih 100 letih na svetu pričadeto za kožnim rakom 170 milijonov ljudi.

Pred začetkom poletne sezone si je zapomniti eno:

NAJLEPŠE ZAGORELO POLT DOBIMO V SENCI POD DREVESOM ALI POD SONPNIKOM!!

Vedeti moramo tudi to, da v starosti težje in manj porjavimo. Uporabljajmo zaščitne kreme, klobuke in sončna očala.

NAJNOVEJŠE: RANO NA ŽELODCU ALI NA DVANAJSTNIKU TER GASTRITIS POVZROČA BAKTERIJA KI SE IMENUJE CAMPYLOBACTER PYLORI

Pred dvemi meseci sem se sama podvrgla raziskavam o nastanku rane na želodcu, dvanaestniku (duodenumu) in gastritisu – vnetju želodčne sluznice.

Raziskavo opravlja Prince Henry's bolnica, v sodelavi z Monash University in z Oddelkom za nuklearno medicino.

Doslej so omenjene težave presnove največkrat zdravili s tabletami za zaščito sluznice ali z operacijami, vendar so se rane na želodcu ponovno pojavljale. Sedaj so ugotovili, najprej v Ameriki, da te rane povzroča posebna bakterija, imenovana CAMPYLOBACTER PYLORI.

Pregledi želodca se odvijajo potom gastroskopije (pogoljniti je treba gumijasto cev, pred tem pacienta na pol omamijo s posebno injekcijo), kasneje pregledajo rezultat zdravljenja s takoj imenovanim "breath test", ko pacient popije radioaktivno, izotopsko tekocino, ki je po radioaktivnosti enaka eni četrtni rentgenskega pregleda. Pregledajo tudi kri.

Trenutno preizkušajo novo kombinacijo zdravil, ki naj bi uničile bakterije. Omenjene eksperimente vrši tudi Prince Henry's bolnica v Sydney.

MAMOGRAFIJI – RENTGENSKEMU PREGLEDU PRSI BI SE MORALA PODVREČI VSAKA ŽENSKA

Vsak leta na tisoče žena po svetu umira za rakom na dojkah. Teh nepotrebnih smrtnih slučajev ne bi bilo, če bi se ženski spol ob pravem času odločil za redni mamografski test (ki ni boleč).

Vsaka ženska med 35–40 letom starosti bi se morala podvreči mamografski dojki prvič v svojem življenju. Pred 50 letom naj bi ta pregled bil vsaki dve leti, po 50 letu pa vsako leto.

Mamografski-globinski rentgenski test odkrije začetek raka že v "embriu", ko ga noben drug pregled še ne more odkriti.

IZ NAJNOVEJŠE ŠTEVILKE "BERKELEY WELLNESS LETTER" KI GA IZDAJA KALIFORNIJSKA UNIVERZA:

Najnovejše raziskave so pokazale, da z odstranitvijo maščobe z govedine pred kuhanjem ali pečenjem (stejka na primer) odstranimo več kilojulov (maščob, holesterola) kot kasneje, po kuhanju oz. pečenju. Najvažnejše je seveda – ne jesti mastnih delov mesa.

OČESNE KAPLJICE ŠKODUJEJO PRI DALJŠI UPORABI

Večkrat proti rdečim očem uporabljamo kapljice, ki nam beloočnice pobelijo, oči pa osvežijo. Uporabljamo pa jih lahko le dan – dva, potem pa se moramo o tem posvetovati z zdravnikom.

LAKSATIVI – SREDSTVA PROTI KRONIČNEMU ZAPRTJU POVZROČAJO ODVISNOST

Povzročajo odvisnost in obenem pri daljši uporabi irritirajo črevesno sluznico. Bolje se je odločiti za dijeto s sadjem in zelenjavjo, žitaricami – prav prejšnji teden je avstralski tisk objavil koristnost rizivih otrokov "rice-bran".

SPREJI ZA NOS ŠKODLJIVI PO NEKAJDNEVNI UPORABI

Prav tako kot očesne kapljice in lakativi škodujejo tudi spreji za nos, če jih uporabljamo dalj časa. Tudi tukaj priporočajo uporabo od samo dva-tri dni.

AVSTRALSKA ANKETA – ZAKAJ ŽIVIJO PRISELJENCI IZ JUŽNE EVROPE DALJE KOT AVSTRALCI

Znanstveniki Monash in Deakin vseučilišča v Melbournu, Svet za borbo proti raku v Viktoriji in oddelek za epidemiologijo so dognali, da ženske iz južne Evrope živijo 8 let več kot Australke, moški pa 4 leta dalje kot Australci.

Pravijo, da Italijani, Grki in Jugoslovani jedo hrano bogato s sadjem in zelenjavjo, ki je nizko kalorična.

Celo rak dojke, srčne bolezni in bolezni prebavnih organov se za 60% redkeje pojavljajo pri južnoevropskih kot pa pri rojenih v Australiji.

Stanka Gregorič

NEUSPELI POSKUS "ZDRAVIH SIL"

Dogodki doma v Sloveniji se razvijajo s pospešeno naglico. Cel položaj statusa slovenske republike v jugoslovanski federaciji se bliža kritični točki in verjetno bo do konca leta odločeno ako so prizadevanja slovenskega političnega vodstva za čimvečjo politično in gospodarsko samostojnost uspela ali ne. Celo nekatere tukajšnje radio in televizijske postaje so pred nekaj dnevi omenile med novicami, da Slovenija ubira svojo pot, ki bo verjetno privedla do takih sprememb ki bodo odločilnega pomena za nadaljnji obstoj jugoslovanske federacije.

Glavni vzrok sedanja krize je ustava slovenske republike. Nekako dve leti že potekajo v Jugoslaviji razprave o popravkih ali amandmajih ustave jugoslovanske federacije s katerimi bi se kot menijo nekateri optimisti, izboljšal njen ekonomski in notranje politični položaj.

V Sloveniji so o teh amandmajih federalne ustawe vodili živahne razprave. Mnogi posamezniki, pa tudi nekatere organizacije so bile mnenja, da bodo amandmaji, ki jih je predlagalo federalno predstvo še bolj omejili pravice republik in da bo raba slovenskega jezika še bolj okrnjena. Bili so celo predlogi o tem naj bi se v Sloveniji celotno prebivalstvo potom referendumu izjavilo ali so za ali proti amandmajem ter bi na ta način slovensko politično vodstvo dobilo veliko moralno oporo za svoje stališče. Toda trda linija med političnimi voditelji se z izvedbo refer-

enduma ni strnjala in je končno vodstvo le pristalo na večino amandmajev. Vendar se na federalni ravni za popravke ustave še niso odločili ker še vedno niso mogli uskladiti vsa nesoglasja.

Med tem časom je prišlo v Sloveniji do famoznega procesa vojaškega sodišča proti trem novinarjem in enemu pripadniku armije. Na tem procesu so se brezobzirno ignorirale pravice slovenskega jezika ter mnogi pravni principi. Zatem so sledili pomembni dogodki na področju Srbije. Vojvodina in Kosovo so izgubili svojo avtonomijo. Črnogorsko vodstvo je bilo zamenjano z osebami ki so popolnoma pod vplivom Miloševičeve velesrbske struje. Na vse to pa je prišla še gonja beograjskega časopisa proti Sloveniji, ki da s svojim procesom demokratizacije podpira kontrarevolucijo.

Tako se je vodstvo slovenskih komunistov znašlo v novi situaciji. V nevarnosti, da se tudi njim zgodi kar se je pripetilo s prejšnjimi vodstvi komunistov v Vojvodini, Kosovu in Črni gori. Vodilni člani slovenskega centralnega komiteta so se znašli pod velikim pritiskom centralističnih sil izven Slovenije kar je povzročilo tudi večjo vrzel med različnimi mišljjenji v notranosti partitskega vodstva v Sloveniji.

Takozvane "zdrave sile", kot so pričeli imenovati nekaj pripadnikov stare garde partije so pričele izražati svojo bojazen, da bo preveč demokratizacije odplavilo vodilno vlogo partije in seveda s tem spodneslo tudi njihove udobne in privilegirane pozicije.

Ker je slovenska javnost bila odločno na strani tistih partijskih voditeljev, ki so uvideli, da na stari način "trde peti" ne gre več, te takozvane "zdrave sile" niso

nastopale zelo glasno in javno. Toda nedavno je prišlo do odkritega spopada.

Da bi čimbolj zavarovali nedotakljivost suverenosti Slovenije je bilo nujno do neke mere spremeniti tudi ustavo slovenske republike in to čimprej, še predno bi bili sprejeti amandmaji federalne ustawe, ki bi potem blokirali spremembe v ustavi Slovenije. Ustanovili so posebno komisijo, ki je pripravila predloge za spremembo slovenske ustawe. Ti predlogi so tako dalekosežni, da bodo spremenili v bistvu cel notranje politični sistem v Sloveniji. Med drugim povdarjajo pravico samoodločbe slovenskega naroda, ekonomsko suverenost Slovenije, utrujejo pomembnost slovenskega jezika, ki naj se uporablja v vseh uradih na področju Slovenije, govore o odnosu SR Slovenije do organov federacije, o tem, da ima edino Slovenski parlament pravico proglašiti na področju Slovenije izredno stanje, o finančnih obveznosti Slovenije do federacije, o odpravi smrtne kazni, o pravicci do združevanja in zborovanja, o svobodi gibanja, nedotakljivosti stanovanj in slično. Toda v Centralnem komitetu dolgo časa niso bili enotni v gledanju na te reforme in so verjetno zaradi tega odlašali s tem, da amandmaje predlože slovenski skupščini na končno opredelitev. Vendar pa je prišlo do tega, da so takozvana "zdrave sile" v partiji, javno nastopile. Franc Popit, ki je bil proti koncu vojne šef odseka OZNE v YII korpusu in vodilni mož partije v Sloveniji v preteklem desetletju, je Centralnemu komitetu napisal protestno pismo, katerega vsebina so pa potem javno razpravljal tudi na televiziji. In ker večina Centralnega komiteta ni soglašala z

vsebino tega pisma, ki je zagovarjalo usmeritev partijske politike nazaj v samoupravni in centralistični sistem, je Popit izstopil iz Centralnega komiteta. S tem pa je samo napravil uslugo sedanjemu vodstvu partije, ki je pod vodstvom Milana Kučana pokazalo, da se ne boji javne razprave in da je bolje, da zastopa želje večine slovenskega naroda. Popravki ustawe so bili predani v postopek slovenski skupščini, ki jih je z izjemo enega glasu soglasno sprejela.

Brez dvoma bo nadaljni razvoj dogodkov v Sloveniji in tudi v celi Jugoslaviji kmalu pokazal, ako bodo našemu narodu doma nastopili svetlejši časi ali pa se bo moral zoperstaviti tudi surovi sili jugoslovanske armije.

Za naše lokalne razmere pa se iz primera Popit lahko naučimo tole: če hočemo vplivati na delovanje bilo kakšne organizacije ali društva, bomo storili to največkrat veliko bolj učinkovito ako smo prisotni v njenem telesu odločanja. Pa naj bo to odbor društva ali pa njegova skupščina.

Le redkokdaj se bo kaj spremenilo, če zaradi tega ker se z nečim ne strinjam izstopimo, kuhamo jezo in kritiziramo zunaj organizacije njene dejavnosti. Najbolj pravilen postopek je, da se tudi takrat, kadar se ne strinjam, podredimo volji večine a potem na dostenen način, z dobro podprtimi dokazi in vladivo izraženimi argumenti poskušamo vplivati na nadaljnje delovanje. Naš odstop, tako kakor je Popitov, bo nasprotinem gledišču le dal proste roke in mu dal možnost, da neovirano vpelje svojo voljo.

Marijan Peršič

NA "PLANINKI" ŽIVAHNO

V tradicije slovenskega ljudstva sta neizbrisno vtisnjena Praznik mrtvih in Miklavž. Oba ta praznika sta se obdržala v naši stari domovini navzlic vsem nasprotujočim, ki so jo prevevali zadnjih štiri deset let.

Kakor ostali Slovenci po svetu jih ohranjajo tudi rojaki v Brisbane ter Gold in Sunshine Coast-u. Na prvo nedeljo v novembru smo se okoli dveh popoldne zbrali okoli znamenja, ki stoji v spomin pokojnim članom na zemljišču "Planinke" in okoli katerega je bilo že položeno cvetje in so bile prižgane sveče.

Spominski obred je bil skromen in spontan. Po kratkem nagovoru podpredsednika "Planinke" Marijana Lauka in po njegovem pozivu za par minut molka je sledila deklamacija Prešernovega soneta "Memento mori". Ko je nato bila končana skupna molitev, ki jo je vodila ga. Marica Podobnik, smo se spomnili tudi na to, da je bila 29. oktobra obletica proglašitve slovenske neodvisnosti od Avstro-Ogrske ter tudi na dejstvo, da je nedavno bila proglašena Prešernova "Zdravljica" kot nova slovenska himna. G. Jože Judnič nam jo je deklamiral v slovenščini, njegova hčerka Brigit pa v angleškem prevodu. Prav nepričakovano in hitro se je potem zbralo nekaj moških, ki so nam njeni prvi kitici tudi zapeli.

Cela slovesnost je bila na hitro pravljena, a je s svojo spontanostjo pokazala, da člani in prijatelji "Planinke" cenijo take spominske funkcije, ki nas povezujejo z našo zgodovino in z našim narodom.

V nedeljo 3. decembra popoldne pa je "Planinko" obiskal Miklavž v spremstvu parklja in angelčkov. Slovenski hribček se je ta dan zopet kopal v soncu in hladni vetrč je blažil njegove tople žarke ko se je kar naenkrat ob cinglanju zvončka prikazal Miklavž. Ustavlil se je kar na "ganku" doma, tako, da so ga mogli slišati oni v dvorani, pa tudi oni, ki so uživali osvežujočo senco na klopeh pod okriljem mogočnih dreves.

Vzelo je kar nekaj časa predno je Miklavž razdelil vse darove. Potem pa, ko je s svojim spremstvom odšel, se je kar kmalu, kot po navadi, oglasila slovenska pesem, ter se razlegala po našem hribčku, medtem ko so se v dvorani vrteli energični pari po zvokih našega domačega ansambla.

Kar prehitro je prišel čas, ko smo se morali zopet vvesti v naša vozila, da po prijetnem popoldnevnu, premerimo daljne kilometre do svojih domov.

Marijan Peršič

Kar lepo število rojakov se je zbralo ob znamenju na "Planinki" in počastilo spomin mrtvih svojcev in prijateljev.

Ker je bilo v dvorani pretesno in menda tudi pretoplo je Miklavž ostal kar na ganku in obdaroval vse pridne, pa tudi nekatere ne preveč pridne.

Med obdarjenimi so bili tudi "imigranti" iz Melbourne. Johny Judnič je pravkar prejel malo darilce, a izgleda, da to ni vse. Desno od njega pa je njegova sestrica Brigit, ki je na Zlati obali postala že cela gospodična.

● Quality Offset and Letterpress Printers
● Creative Designers
● Gold Stamping
● Raised Printing

TISKARSKI VAJENEC
IŠČEMO MLADEGA FANTA, KI IMA VESELJE DO DELA NA STROJIH, DA SE IZUČI ZA TISKARJA. INTERESENTI NAJ SE OGLASIMO PRI DRAGOTU ZORCU.

107 PALMER STREET RICHMOND 3121
Tel (03) 429 9122 (5 lines) Fax (03) 428 6205

Senator The Rt. Hon. Gareth Evans,
Minister for the Foreign Affairs,
CANBERRA. A.C.T.

20th November, 1989.

Dear Minister,

You are most certainly aware of the Amendments to the Constitution of the Socialist Republic of Slovenia which were recently passed by the Parliament of that State which with others form the Federal Peoples Republic of Yugoslavia.

The Amendment which reaffirms the self-determination of the Slovenian Republic. Republic has initiated a crisis which manifested itself in official and public protest in some other parts of Yugoslavia. Such manifestation are most pronounced in SR Serbia from where even the calls for the intervention of the Yugoslav Armed Forces are emanating. Such intervention, like the one earlier in the year in the Kosovo Province, would cause a lot of unnecessary suffering to the Slovenian people and their economy. It may result in the complete suppression of basic human rights and may even culminate in the loss of human lives.

The most publicised Amendment (No.9), reaffirming the right of self-determination, which was proclaimed already in the Constitution of 16th January 1947, is not the only one of vital value to the Slovenian people. There are many other Amendments which will establish and secure the full democratic rights of each individual living on the territory of SR Slovenia, regardless of his or hers nationality.

Some of the other most important Amendments, accepted by the Slovenian Parliament in Ljubljana with only one vote of dissension, determine also the following:

- Economic self-determination of Slovenia (No.10)
- The rights of the Slovenian Language (41b)
- Safeguards of SR Slovenia in the State of Emergency (48b)
- Equality of all citizens (40)
- Privacy of individuals (41)
- Freedom of assembly and organization (41a)
- Abolition of death penalty (42)
- Prohibition of torture and assurance of human dignity (42a)
- Inviolability of private residence (42c)
- Freedom of movement (42b)
- Assurance of secrecy of news sources (42d)
- Freedom of religion (43)

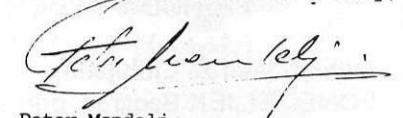
Australians of the Slovenian origin, represented by our organizations are gratified that the Parliament of SR Slovenia has taken this courageous and historic step which will take their country, to which we are still bound by emotional ties, out of a repressive political system and lead it back to the Western European understanding of the implementation of full political democracy and free enterprise. Nevertheless we are apprehensive that the forces within Yugoslavia opposing this democratisation of Slovenia, will interfere and thus

prevent the Slovenian people enjoying the rights the new Constitutional Amendments would secure, these being the same rights we ourselves are privileged to have to such a full extent in Australia.

Therefore our appeal to you that, in your capacity as the Minister for the Foreign Affairs of the Commonwealth of Australia, you consider and implement any steps which would support the bold action of the Slovenian Parliament, and at the same time to also discourage any move by the conservative forces in Yugoslavia to drag the people of Slovenia back into a totalitarian and oppressive political system.

Australia has always and everywhere supported the struggling of any nation to achieve real freedom, real human rights and self-determination. We trust that you will follow this path and take a sympathetic and an understanding approach to this our appeal. This so much more because we are confident that you and many other Ministers and Parliamentarians are aware of the peace and constructive role the Slovenian settlers have and are playing and will continue to play in the Australian society.

Yours faithfully,

Peter Mandelj
PRESIDENT

COUNCIL OF SLOVENIAN ORGANIZATIONS IN VICTORIA
for the following Slovenian organizations in Australia.

SLOVENIAN - AUSTRALIAN ASSOC. CANBERRA.	SLOVENIAN AUSTRALIAN LITERARY & ART CIRCLE. N.S.W.
S. A. PLANINKA QUEENSLAND	TRIGLAV CLUB LIMITED. N.S.W.
S.A. ADELAIDE S. A.	
S. A. SYDNEY. N.S.W.	

Mr P Mandelj
Council of Slovenian
Organisations in Victoria
PO Box 79
ROSANNA VIC 3084

5 January 1990

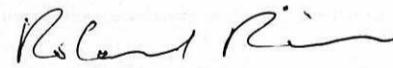
Dear Mr Mandelj

Thank you for your letter dated 27 November 1989 addressed to the Minister for Foreign Affairs and Trade concerning recent amendments to the Constitution of the Socialist Republic of Slovenia. Senator Evans has asked me to reply on his behalf.

The Minister and the Department of Foreign Affairs and Trade are aware of the amendments to which you refer and of the response those changes elicited from the Socialist Republic of Serbia. Australia supports the right of self-determination as an inalienable human right.

Australia has a strong record of concern for human rights violations throughout the world and we will certainly continue to monitor the situation in Eastern Europe.

Yours sincerely

Roland Rich
Acting Assistant Secretary
East Europe Branch

SLOVENSKO DRUŠTVO CANBERRA Inc.

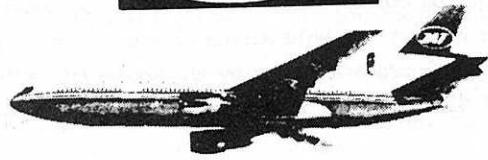
sporoča in izreka dobrodošlico vsem rojakom, ki so na začasnem obisku v Canberri ali njeni okolici, da se ustavijo in obiščejo naše slovensko društvo na naslovu Irving Street, Phillip (Canberra) A.C.T., kjer vam poleg dobre domače in izbrane hrane nudijo še razne turistične informacije o samem mestu in okolici in mogoče peljejo tudi na krajše izlete.

Klub je odprt vsak dan (vključno sobote, nedelje in praznike, razen velikonočnega petka in božičnega večera) od 11.30 dopoldan do 23.45 ure zvečer.

Ves čas obratovanja je odprta tudi točilnica, kjer so na razpolago številne slovenske pijače. Z okusno domačo pripravljeno hrano pa se lahko zadovoljite vsak dan. Za kosilo od 12. ure do 14. ure in večerjo od 18. ure do 21. ure zvečer. Torej dober tek!

Naša telefonska številka pa je (062) 82 1083

DOBRODOŠLI!

VSAKO SREDO IN NEDELJO V JUGOSLAVIJO NA JATOVIH KRILIH

Odhod iz Melbourne ob 15.50 uri – iz Sydneys ob 13.15 uri

PRIHOD V BEOGRAD NASLEDNJI DAN OB 6.25

Odhodi letal za Ljubljano:

PONEDELJEK Beograd odhod 17.45 –
ČETRTEK Beograd odhod 8.30 –
8.50 –

Ljubljana prihod 18.45
Ljubljana prihod 10.05
Ljubljana prihod 9.50

NOVO NOVO NOVO

POSLOVNO POTOVANJE JE OBVEZA
V ADRIATIC CLUB RAZREDU JE
ZADOVOLJSTVO!
TAKOJ PO VZLETU SE LAHKO
PRIPRAVITE ZA POSLOVNI DAN!

Za vse podrobne informacije pokličite JAT-ova predstavnštva
ali turistične agencije.

SYDNEY
126-130 Phillip St.
☎ (02) 221-2199,
221-2899

MELBOURNE
124 Exhibition St.
☎ (03) 654-6011
654-6199

PERTH
111 St. Georges Tce.
☎ (09) 322-2932
481-0149

BRISBANE
248 Adelaide St.
☎ (07) 229-7855
229-7660

AUCKLAND
Air New Zealand House
3 sprat, 1 Queen St.
☎ (09) 39-2798

NIKAKOR

- Ali imate težave z alkoholom?
- Samo takrat, kadar nimam kaj piti.

NA SODIŠČU

- Zakaj ste ukradli tuj avto?
- Bil sem tako pijan, da se s svojim nisem upal voziti.

LOVSKA

- Lisice so silno zvite. Pomisli: zadnjič sem eno ustrelil in kaj je ležalo na tleh, ko sem prišel bliže? Pes!

euro furniture

Division of EUROINTERNATIONAL PTY.LTD.

Wide range of:

- Colonial and Contemporary dinning settings
- Rocking chairs
- Bentwood chairs
- Modern bedrooms

From top Slovenian furniture producers
Available at all leading furniture retail stores.

Factory show room:

3 Dalmore Drive, Scoresby, 3179, Victoria.
Telephone: (03) 764 1900

WE BRING WOOD TO LIFE!!

ADRIATIC TRAVEL CENTRE

32–38 BOURKE ST.,
MELBOURNE 3000
Tel: 662-3744,
662-3854

WE ARE AN INTERNATIONALLY IATA ACCREDITED
AGENCY WITH 18 YEARS OF EXPERIENCE.

WE CAN ORGANISE ALL TRAVELLING REQUIREMENTS
AROUND THE WORLD AND TO YOUR HOMELAND.

WE CAN ASSIST AND ORGANISE TRAVELLING FOR YOUR
RELATIVES WISHING TO COME TO AUSTRALIA.

WE OFFER STABILISED PRICES AND
1st CLASS SERVICES.

KOSTA
PAVLovic

FOR ALL INFORMATION
PLEASE PHONE :-

KOSTA PAVLOVIC	428.2221 (A.H.)
OLIVERA GOLUBOVIC	29.2296 (A.H.)
JASMINA LUCIC	363.7832 (A.H.)
MARINA JUHAS	795.9320 (A.H.)

NAŠI ČLANI

Zopet je štorklja obiskala mlade družine slovenskega društva Melbourne, in to kar tri krat v Decembru.

Mirka in Eddy Kodila sta dobila hčerkico kateri so dali ime Samantha. Greto in Franka Prosenik je obdarila s še enim sinčkom (Robert Karl), Mariji in Kevinu Hervatin pa je prinesla še eno hčerkico katera se bo klicala Amanda Nicole.

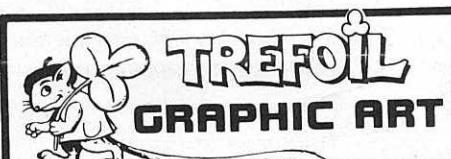
Vsem želimo iskrene čestitke.

Na prisiljenem daljšem dopustu zaradi nesreče na delu je naš odbornik Eddy Zorlut. Želimo mu hitrega okrevanja, z upanjem da bo kmalu spet lahko brcal zogo z otrocmi.

Naše pridne članice Magda Pišotek in Anica Smrdelj so tudi na "bolovanju". Želimo obema hitrega okrevanja da se bi kmalu vrnile med nami.

REKLAMACIJA

- Natakar, pritožno knjigo, prosim!
- Smem vprašati čemu?
- V tej restavraciji sem spoznal svojo ženo!

Specialising in all print ready art work and graphic designs.

Vasja Chuck

115 KARINGAL DRIVE,
GREENSBOROUGH, 3088
TELEPHONE: 434 5768

SLOVENIJA VAS PRIČAKUJE!

POLETI DO LJUBLJANE, TRSTA in ZAGREBA
/enako do RIMA, BEOGRADA, FRANKFURTA . . .

Zelo dobre ekonomske prilike za obisk
lepe Slovenije. in vse strani sveta...

Obrite se na nas čimprej, da vam lahko pomagamo pravočasno dobiti potni list in jugoslovansko vizo!

Ne pozabite, da je že od leta 1952 ime GREGORICH dobro poznano in na usluge vsem, ki se odpravljajo na potovanje!
PRIDEMO TUDI NA DOMI

(Licence No. 30218)

ERIC IVAN GREGORICH
DONVALE TRAVEL

1042—1044 Doncaster Road,
EAST DONCASTER, Vic. 3109
Telefon: 842 5666 (vse.ure)